

Josep i Joan Fortuny, el bateria i el saxo de la Companyia Elèctrica Dharma, parlen del disc dels seus trenta anys i analitzen els primers anys del grup. També han fet un grup paral·lel, Laudeamus Jam, que ara es presenta a Lleida, Mataró i Calaf.

“Amb l'Estatut del 79, arribà el final del rock amb arrels”

El nou disc és la gravació del concert que va fer al Palau de la Música com a celebració dels vostres trenta anys. Per què va triar aquestes peces?

JOSEP FORTUNY: El vam titular *El joc de la cobla i el rock* i volíem intentar totes les possibilitats de fusió entre un grup de rock i una cobla de sardana. Per celebrar els trenta anys vam decidir que havia de ser un concert emblemàtic i representatiu de la nostra història. Vam pensar que el del 1981, al Palau de la Música, amb la Cobla Mediterrània, era el més representatiu d'un so i d'una manera de fer de la Dharma per fusionar el rock i la sonoritat mediterrània i, concretament, la catalana.

—Quina diferència hi ha respecte al concert del 1981?

JOSEP: El 1981 vam fer una primera part sols, on vam tocar sobretot les cançons de *L'Atlàntida*, i a la segona part vam fer la fusió amb la cobla Mediterrània, vam tocar vuit peces. Aquesta vegada hem fet aquestes vuit i altres de més actuals, fins a vint-i-quatre, buscant un *crescendo*.

—A més dels dos CD, hi ha les imatges d'un concert del 1975. El primer?

JOAN: Sí. Era la primera vegada que sortíem per televisió. És en blanc i negre i no dura ni mitja hora.

JOSEP: Però és un document per a la gent d'ara, els que no va conèixer l'època, i per a la gent de llavors, que recor-

darà la pinta que teníem: unes grenyes fins al cul..., etcètera.

JOAN: També hi ha un concert al Brasil, imatges de la gira per Sud-àfrica i un videoclip fet per la filla del Josep, de dibuixos. I un videoclip del començament dels videoclips que vam fer nosaltres mateixos. Amb tot això de l'iPod, eMule, etc., s'han d'oferir coses que no es puguin baixar de la xarxa.

—És indubtable que va inventar un so barreja de rock i música tradicional que heu consolidat. En qui heu influït?

JOSEP: Que ens ho hagen reconegut personalment: Mesclat, Obrint Pas... I si no és per l'estil, potser els hem influït per una actitud, per la reivindicació tossuda del so d'aquí.

—Curiosament, el que es va batejar com a rock català no us va seguir gens ni assumia cap influència de la música catalana.

JOSEP: L'estètica, fins i tot, és de rock anglosaxó. Que em sembla molt vàlid.

—És clar.

JOSEP: És com *El cor de la ciutat o Ventdelplà*, que s'assemblen a les primeres telenovelles, com aquella brasilera, *Dancing days*. Són llenguatges universals. Però nosaltres, des del principi, volíem no tant la música tradicional com aquell so.

—Per què?

JOAN: Què podíem oferir al món que no hi fos? La manera de ser universal és

ser local. La nostra influència primera són els King Crimson, el Miles Davis i el jazz-rock aquell. A l'hora de traslladar-ho aquí, més que la música tradicional ens interessava el so de la cobla, bàsicament. Però no som folkloristes.

—Fusioneu com, en aquell moment, Triana fusionava rock i flamenc al rock andalús.

JOSEP: Sí. Érem el duet famós de l'època. Ens en vam fer un tip, de fer concerts amb els Triana. Érem el “rock con raíces andaluz” i el “rock con raíces mediterráneo”. Sona estrany, però el 1976 la moda a Espanya era la Dharma i Triana. La Dharma, llavors, omplíem el Pavelló d'Esports del Reial Madrid. Nosaltres sols. I és, precisament, quan, al metro apareix la pintada “La Dharma l'arma”, que ara hem aprofitat per a la portada d'aquest disc. I ens vam fer un fart d'actuar a Andalusia, a Santander, etc., amb Triana.

JOAN: És que, llavors, a Madrid no hi havia grups que funcionessin com sí que feien la Dharma i Triana. A partir d'aquí és quan s'inventen *la movida madrileña*.

JOSEP: És llavors quan Miguel Ríos ens ve a veure al camerino del Pavelló d'Esports del Reial Madrid, amb una capa de *tuno*, i ens va dir: “Us envejo perquè vosaltres teniu el Mediterrani i arrels, i aquí, a Madrid, no tenim res.” I al cap de dos anys, en Tierno Galván s'inventava això de *la movida madrileña*, i ho arrassen tot. El mànager de Triana, en Gonzalo García Pelayo —que ara es dedica a escriure llibres de com fer saltar la banca a la ruleta— ja ha explicat moltes vegades que el rock amb arrels català i andalús se'l van

Dues imatges del concert de la Companyia Elèctrica Dharma al Palau de la Música Catalana, l'enregistrament del qual es troba al seu últim disc, 30 anys. El joc de la cobla i el rock.

carregar els mitjans de comunicació madrilenys perquè no el controlaven.

—Per què?

JOAN: No interessava.

JOSEP: Des de Madrid van boicotejar aquell fenomen del “rock con raíces” —ho dic en castellà perquè l’etiqueta era seva—. I el declivi d’aquest rock coincideix amb *la movida*.

JOAN: Hi hagué molta política, aquí. La indústria no podia tolerar que Madrid no aportés res dins del panorama musical i, en canvi, Andalusia i Catalunya sí. Nosaltres omplíem el Pavelló del Reial Madrid i, de sobte, ja no ens contractava ningú, a Espanya. Ara passa a l’inrevés. Aquí, per les festes de la Mercè, vénen tot de grups de Madrid i, en canvi, d’aquí no hi va ningú, a les festes de San Isidro. Ni nosaltres ni ningú.

—De la nit al dia no us contractaven?

JOSEP: El canvi va arribar amb l’Estatut del 79. Allà es va posar de moda riure’s de les autonomies i dir-ne *las autonomuyas*. El mateix 1979 va néixer *la movida* madrilenya. Els mateixos mitjans que boicotegen el rock amb arrels són els que llancen *la movida*.

—I no eren precisament mitjans feixistes...

JOSEP: No. Eren mitjans socialistes. *El País*, vaja. I s’ha mantingut en aquesta línia.

—Abans heu dit que la vostra música és fusió. Ara, la immigració ha portat a Catalunya molts diferents ritmes i la fusió s’ha estès. Però no us sembla que l’únic ritme propi que es fusiona és la rumba?

JOSEP: Imagino que pensen que, dels ritmes mestissos, el més nostrat és la rumba catalana.

JOAN: També caldria revisar el terme fusió. El terme s’ha posat de moda ara,

però nosaltres quan vam fer el primer i segon disc ja en fèiem.

—Sí, però semblen limitar el terme a ritmes vinguts de fora.

JOAN: Sí, però no s’han inventat res. De fet, com sempre diem, la música és, per si mateixa, promíscua. Quan nosaltres vam agafar la música de cobla i el rock, ja estàvem fusionant coses. El que sí que és cert és que la immigració ha aportat un nou element que enriqueix el panorama. Aquest enriquiment és bo.

—Ara heu fet un grup paral·lel, Laudeamus Jam. Per què?

JOSEP: És el que toquem quan improvisem i no ens cal tocar res de la Dharma. El grup té un subtítol, “Sèries de falsificacions etnològiques”. Són coses que no podem fer amb la Dharma basant-nos molt en la Jam. Amb això ens ho passem molt bé.

—És una tornada al començament?

JOAN: Sí, és més com el primer disc de la Dharma, però amb tot el bagatge etnològic. En diem falsificacions etnològiques perquè no tenim intenció de fer música tradicional. Amb Laudeamus Jam hi ha més el component d’investigació, d’improvisació, de crear un clímax en un moment donat. Coses que difícilment poden arribar al públic en un concert en un palau d’esports.

I el 23 de juny ja comencem amb la gira amb la Dharma.

—I amb Laudeamus Jam?

JOAN: El 15 de juny a Lleida, el 16 a Mataró, i el 18, el dia del referèndum, a Calaf.

—Votareu per correu?

JOSEP: No caldrà. Toquem a la tarda.

Alex Milian

És TEMPS de vacances

Si ets subscriptor, te’n vas de vacances a l’estiu i vols rebre **EITIMPS** totes les setmanes, telefona’ns al **902 131 025** i comunica’ns l’adreça on vols rebre la revista aquest estiu.

